

PODACI O VELIKIM BOGINJAMA (Smallpox Disease Fact Sheet)

Šta su velike boginje?

Velike boginje su zarazna i ponekad smrtonosna bolest prouzrokuovana virusom variole. Jedan od najčešćih i najopasnijih oblika ove bolesti poznat je pod nazivom variola major. Iсториjsка је чинjenica да је смртност од великих boginja prouzrokovanih ovim virusom oko 30 posto.

U Americi, poslednji slučaj velikih boginja zabeležen je 1949. godine. U svetu, poslednji slučaj prirodnog javljanja ove bolesti, registrovan je u Somaliji, 1977. godine. Rutinska vakcinacija američkog stanovništva protiv velikih boginja je obustavljena 1972. godine. Virus variole koji prouzrokuje velike boginje zvanično postoji u dve laboratorije u svetu: u jednoj američkoj i u jednoj ruskoj. Postoji bojazan da bi teroristi mogli da iskoriste ovu bolest kao biološko oružje. Upravo iz tog razloga, vlasti na federalnom novou, na nivou pojedinačnih država i lokalne vlasti preduzimaju mere predostrožnosti za borbu protiv velikih boginja. I jedan jedini slučaj velikih boginja bio bi dovoljan razlog za proglašavanje nacionalnog vanrednog stanja. Svaki sumnjiv slučaj bi trebalo prijaviti zdravstvenim vlastima.

Kako se šire velike boginje?

Velike boginje se šire od jedne osobe do druge preko izdisajnih kapljica, vazdušnim putem ili preko telesnih sekreta, kao i preko otvorenih rana na koži. Direktni i duži kontakt, kao na primer, licem u lice, na razdaljini manjoj od 6 stopa (oko 2 metra), i u trajanju dužem od 3 sata, uglavnom dovodi do prenošenja velikih boginja. U manjem broju slučajeva, velike boginje se mogu preneti i preko zaražene odeće i postelje. Velike boginje se ne prenose preko životinja ili insekata.

Ljudi postaju zarazni kad im se na koži pojavi osip koji obično započinje u ustima i grlu. Osoba obolela od velikih boginja je zarazna sve dok se osip ne povuče i dok ne otpadne i poslednja krasta.

Koji su simptomi i koliko brzo se javljaju nakon dodira sa bolešću?

Nakon izloženosti virusu, simptomi se obično javljaju u roku od 12 do 14 dana, ali se mogu javiti i u bilo kom razmaku izmedju 7 i 17 dana. Prvi simptomi su obično temperatura (izmedju 101-104 stepena Farenhajta, oko 38.3°C - 40°C), malaksalost ili slabost, glavobolja, bol u ledjima, ponekad povraćanje, i povremeno osećaj konfuzije. U tom stanju su ljudi već dovoljno bolesni da budu sprečeni u obavljanju svojih dnevnih funkcija.

Dva do četiri dana po izbijanju prvih simptoma, javlja se osip. Posle izbijanja osipa, temperatura spadne i osoba se može osećati bolje. Osip započinje u ustima, širi se preko

lica na ruke i noge (uključujući dlanove i stopala), i u roku od 24 časa zahvata ostale delove tela. Osip se obično javlja u obliku plikova na koži ispunjenih gustom tečnošću, u čijoj sredini se često javlja udubljenje koje podseća na pupak. U roku od 5 do 10 dana, plikovi na koži se naglo uvećavaju, zaokružuju i formiraju gnojave bubuljice. U razmaku od 2 nedelje plikovi obrazuju kraste koje počinju da otpadaju. Tokom treće nedelje od izbijanja osipa, kraste otpadnu, ostavljajući za sobom ožiljke.

Koji je postupak lečenja?

Lečenje se sastoji u olakšavanju simptoma. Do danas nije dokazan ni jedan efikasan način lečenja ove bolesti, iako postoje neki eksperimentalni antivirusni lekovi čija se efikasnost još ispituje.

Da li se razvoj bolesti kod zaražene osobe može sprečiti naknadnom vakcinacijom?

Kod većine ljudi, vakcinacija u roku od 3 dana od dodira sa bolešću može sprečiti njen razvoj ili dovesti do umanjenja simptoma. Vakcinacija u roku od 4 do 7 dana nakon dodira sa bolešću, pruža delimičnu zaštitu protiv velikih boginja ili može ublažiti bolest. Prošla iskustva ukazuju da prva doza vakcine pruža zaštitu u trajanju izmedju 3 i 5 godina ili duže (10 ili više).

Dodatne informacije možete naći na internet adresama: www.vdh.state.va.us, www.cdc.gov/smallpox, ili pozovite telefonom Central za kontrolu bolesti 888-246-2675 (engleski), 888-246-2857 (španski) ili 866-874-2646 (za ljude sa oštećenim slušom).

16. decembar, 2002.